

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı
Tarih: 31 Ocak 2015
Sayı: 488

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim ve gerekçesi ektedir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. M. Sezgin TANRIKULU

CHP İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İşleri			
Esas Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme			
Tarih:	29 Ocak 2016		E.No: 2/591	
Ysm.Üzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
Öz	Öz	Öz	M.	M.
TBMM BAŞKANI	Öz			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
31 Aralık 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
31 Aralık 2015
No: 15602

GEREKÇE

Kamuoyunda “İçgüvenlik Paketi” olarak bilinen 6638 sayılı Kanun ile, Türkiye’de “Hukukun Üstünlüğü” ve “Hukuk Devleti” ilkeleri neredeyse tamamen ortadan kaldırmış, temel hak ve hürriyetler adeta kullanılamaz hale getirilmiştir.

Hukuk Devleti ilkesinin güvence altına aldığı temel hak ve özgürlükler, AKP’nin Anayasa’yı, uluslararası insan hakları sözleşmelerini ve evrensel hukuk ilkelerini yok sayan tutumuyla, mülki amirlerin ve güvenlik güçlerinin insafına terk edilmiştir. Cumhuriyet Savcısının yerini Vali; Yargı ve Yasamanın yerini Yürütme almıştır.

6638 sayılı Kanunun getirdiği düzenlemelerle, “Temel haklar ve hürriyetler” arasında sayılan özel hayatın gizliliği, kişi dokunulmazlığı, yerleşme ve seyahat hürriyeti, haberleşme hürriyeti, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile temel hak ve hürriyetlerin “amaçla orantılı” olarak sınırlandırılması ilkesi, Temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği” ilkesi, kanunî (tabî) hâkim ilkesi, Kanun önünde eşitlik ilkesi, Hukuk devleti ilkesi, kuvvetler ayrılığı ilkesi, Anayasa’nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü prensibi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi, suç ve cezalara ilişkin esaslar çok açık şekilde ihlal edilmiştir ve özellikle insan hakları yönünden telafisi imkansız zararların ortaya çıkmasına zemin hazırlanmıştır.

6638 sayılı Kanunla getirilen düzenlemelerin özeti, Cumhuriyet savcısına ait yetkilerin valiye, valiye ait yetkilerin kolluk âmirlerine devredilmesi, kolluğun yetkilerinin ise genişletilmesinden ibarettir. Kanun teklifimiz ile, demokratik hukuk devletinin temeline adeta dinamit koyan bu düzenlemelerin, değişiklik yapılan Kanun metinlerinden çıkarılması hedeflenmektedir. Anayasa’ya aykırılıkların sürdürülmesi halinde, “hukukun üstünlüğü” ilkesi zedelenecek, kişinin temel hak ve özgürlükleri güvencesiz kalacak ve telâfisi imkânsız durum ve zararlar ortaya çıkacaktır.

Nitekim polisin ve kolluk güçlerinin donatıldığı bu yetkiler cinayet denebilecek şekilde can almaya başlamış son olarak Dilek Doğan, elleri tetikte polislerin yaptığı bir aramada ailesinin gözü önünde katledilmiştir. Gezi olaylarından bu yana kolluk güçlerinin kullandığı orantısız şiddeti sonuna kadar sahiplenen, “Emri ben verdim” diyen iktidarın, iç güvenlik paketi altında getirdiği bu yetkilerin insanımıza, insalığa, insan haklarına ve barışa hiçbir katkısının olmayacağı; ölüm ve gözyaşından başka hiçbir şey getirmeyeceği ortadadır. Geriye bir annenin yürekleri yakan, “Dilek, Dilek, Dilek...” nidası kalmaktadır. Meclisimizin bu sesi duyması ve polise bir hukuk devletinde asla olmayacak yetkiler veren düzenlemeleri bir an önce yürürlükten kaldırması gerekmektedir.

Kanun Teklifinin amacı, polise iç güvenlik paketi (6638 Sayılı Kanun) ile verilen hukuka, temel hak ve özgürlüklere aykırı yetkilerin ilgili kanundan çıkarılmasıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununda, 6638 sayılı Kanunun 1. Maddesiyle değişiklik yapılmış ve bu değişiklik ile kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülkî amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hallerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabileceği Kuralı getirilerek, kolluğun arama ve gözaltına alma yetkisi genişletilmiştir.

Bu uygulama ile Anayasa'nın hukuk devleti ilkesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi, temel hak ve hürriyetlerin "amaçla orantılı" olarak sınırlandırılması ilkesi, özel hayatın gizliliği ve kişi dokunulmazlığı ilkeleri ihlâl edilmekte, aynı zamanda hâkim kararı ile kolluk âmiri arasında yetki karmaşası oluşturulmaktadır. Bu düzenleme ile adli bir süreçte Cumhuriyet savcısının görevi mülkî âmire devredilmektedir ki, bu durum adli sürece idarenin müdahalesi anlamına gelmektedir. Düzenleme ile, siyasi iktidarın emir, talimat ve yönlendirmesine müsait olan mülkî idarenin, gerçekleştireceği keyfî uygulamalarla kişilerin itibarsızlaştırılmasının, onur kırıcı işlemlere muhatap olmasının önü açılmaktadır.

Madde ile 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 4/A maddesinin altıncı fıkrasına 6638 sayılı Kanunla eklenmiş bulunan son iki cümlelerin madde metninden çıkarılması, böylece Anayasa'nın 2., 7., 13., 17. ve 20. maddelerine açıkça aykırı olan bir düzenlemenin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 2- 2559 sayılı Kanunda, 6638 sayılı Kanunun 2. Maddesiyle değişiklik yapılmış ve bu değişiklikte kişilerin, "kendileri ve eylemleri tehlike, hatta tehlike tehlikesi oluşturuyor" gerekçesi ile koruma altına alma ve uzaklaştırma yoluyla, özgürlük kısıtlaması işlemine tâbî tutulması öngörülmüştür. Düzenlemenin amacı, "başkasının can güvenliğini tehlikeye düşürüyor" bahanesiyle, kolluğa, özellikle toplumsal olaylarda masum vatandaşları da "tehlikeli" diyerek "koruma altına alma bahanesiyle" uzaklaştırma yetkisi vermektir.

Bu düzenleme Anayasa'nın, kişi özgürlüğü ve güvenliğinin düzenlendiği 19. Maddesine açıkça aykırıdır. Anayasanın bu maddesine göre bir kişi, ya eylemi suç ya da kuvvetli suç şüphesi oluşturduğu için ya da akıl hastası, uyuşturucu müptelası olması, bir küçüğün gözetim altında ıslahı gibi sebeplerle adli amaçlı koruma altına alınabilir ya da uzaklaştırılabilir. Tehlike oluşturan, yani henüz eylemi suç oluşturmamış kişi suç alanına girmediği için ne CMK'ya ne PVSK'ya ne de Anayasa'ya göre koruma altına alınabilir ya da olay mahallinden uzaklaştırılabilir. Esasen, düzenlemeyi hazırlayanların amacı, "başkasının can güvenliğini tehlikeye düşürüyor" bahanesiyle, kolluğa, özellikle toplumsal olaylarda masum vatandaşları da "tehlikeli" diyerek "koruma altına alma bahanesiyle" uzaklaştırma yetkisi vermektir.

Diğer yandan, adli olmayan bu tür uygulamaların alanını genişleten ve içeriği muğlak ve belirsiz ifadeler, bu hâliyle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin Anayasa'nın 13. maddesine aykırıdır. Söz konusu maddeye göre temel hak ve özgürlükler sadece kanunla sınırlandırılabilir.

Ayrıca uzaklaştırmanın ne anlama geldiği ve özellikle de hukukî çerçevesi / sınırları belirli değildir. Dolayısıyla Anayasa'nın 23. maddesinde güvence altına alınan "Yerleşme ve seyahat hürriyeti" açısından da kolluğa ölçsüz bir kısıtlama imkânı verilmektedir.

Madde ile 2559 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına 6638 sayılı Kanun ile eklenen bendin madde metninden çıkarılarak, Anayasa'nın 2., 13., 19. ve 23. maddelerine açıkça aykırı olan bir düzenlemenin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 3- 2559 sayılı Kanunun 15. Maddesine, 6638 sayılı Kanunun 3. Maddesiyle bir fıkra eklenmiş ve bununla polisin; müşteki, mağdur veya tanık ifadelerini, talepleri hâlinde ikamet ettikleri yerlerde veya işyerlerinde de alabileceği; bu yöntemin kapsamı ile uygulanmasına ilişkin usûl ve esasların ise İçişleri Bakanlığınca belirleneceği öngörülmüştür.

Düzenleme, kolluğun "ifade alma" yöntemi adı altında keyfî uygulamalarına sebebiyet verebileceğinden Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. Ayrıca uygulamaya ilişkin usûl ve esasların İçişleri Bakanlığınca değil de, yasama organı tarafından kabul edilecek bir kanunla belirlenmesi gerekirken, bu yetkinin yasama organından alınıp İçişleri Bakanlığına (yürütmeye) bırakılması Anayasa'nın 7. maddesi anlamında yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına gelmektedir.

Maddenin amacı, 2559 sayılı Kanunun 15. maddesine, 6638 sayılı Kanunun ile eklenen Anayasa'ya aykırı fıkranın madde metninden çıkarılmasıdır.

MADDE 4- 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa Ek 7. Maddesine 6638 sayılı Kanunun ile getirilen düzenlemeler kaldırılmakta ve madde eski haline getirilmektedir. Zira 6638 ile getirilen düznelemeye iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ile ilgili süre 24 saatten 48 saate, toplu suçlarda 72 saate kadar çıkarılmaktadır. Yâni, hâkim kararı olmadan bir kişinin iletişimi, 72 saate kadar polis tarafından dinlenebilecek ve kayıt altına alınabilecektir. Bu düzenleme, Anayasa'nın 22. maddesinde düzenlenen haberleşme hürriyeti ile ilgili hükümlerini açıkça ihlâl etmektedir.

Aynı fıkranın devamında iletişimin tespiti, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirmesi konusunda "Yetkili ve görevli hâkim, Ankara ağır ceza mahkemesi üyesidir." şeklinde bir düzenleme getirilerek bütün yurt düzeyindeki dinlemelere siyasî iktidarın tâyin ve tespit ettiği tek bir hâkimin izin vermesi sağlanmaktadır.

Kanun teklifimizin bu maddesi ile; Anayasa'nın 2., 9., 22. ve 37. Maddelerine açıkça aykırı olan bu düzenlemerin yer aldığı 6638 sayılı Kanunun 5. Maddesinin, Kanun'dan tamamen çıkarılması öngörülmektedir.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

POLİS VAZİFE VE SALÂHİYET KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 4/A maddesinin altıncı fıkrasının son iki cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 2559 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının H) bendi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3- 2559 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrası madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 2559 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “kırk sekiz saat” ibaresi “yirmidört saat” şeklinde, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibariyle yetkili olan ve 5271 sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan ağır ceza mahkemesinin üyesidir.”

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

